T088 TKL 6 (09) Luận Di Lặc Bồ Tát Sở Vấn Kinh Q9

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1525 - LUAÄN DI LAËC BOÀ TAÙT SÔÛ VAÁN KINH - Quyeån 9 137

LUAÄN KINH DI LAËC BOÀ TAÙT SÔÛ VAÁN
QUYEÅN 9
Hoûi: Haønh laáy hai nhaân duyeân Danh saéc vaø Thöùc maø noùi laø quan troïng, thì coù gì toát ñeïp? Ñaùp: Ban ñaàu thaùc thai thì Thöùc vaø haønh laøm nhaân duyeân, vì Haønh vaø Thöùc laø nghóa coù theå laøm chuûng töû. Chuûng töû ñaõ gieo troàng thì Danh saéc laøm nhaân duyeân maø coù theå hoøa hôïp thaønh töïu caùc vieäc. Laáy hai nhaân duyeân ñeå naém giöõ söï thaønh töïu vaø nöông töïa maø coù theå quaùn saùt tieáp nhaän caûnh giôùi. Hôn nöõa, nhaân duyeân cuûa Haønh maø goïi laø nghieäp. Vì vaäy trong kinh noùi: Nhaân cuûa caùc nghieäp thì coù theå sinh ra nhaân. Nhaân duyeân cuûa Danh saéc thì goïi laø AÙi. Vì vaäy trong kinh noùi: AÙi kia laøm duyeân vì coù theå sinh ra duyeân, laáy hai nhaân duyeân döïa vaøo caûnh giôùi maø truù vaøo caûnh giôùi. Vaû laïi, nhaân duyeân cuûa Haønh baét ñaàu sinh taâm maø ñöôïc teân goïi. Nhaân duyeân cuûa Danh saéc, Luïc nhaäp chöa thaønh töïu thì Luïc nhaäp coù ñöôïc teân goïi. Vaû laïi, nhaân duyeân cuûa Haønh döïa vaøo moät moân haønh. Nghóa naøy theá naøo? Nhaân duyeân cuûa Haønh kia chæ döïa vaøo moân haønh. Nhaân duyeân Danh saéc döïa vaøo hai moân haønh. Ñaây laø coù nghóa gì? Danh saéc döïa vaøo hai moân laø thaân caên vaø yù caên maø haønh ñoäng, laáy hai nhaân duyeân döïa vaøo saùu moân haønh. Laïi nöõa, nhaân duyeân cuûa Haønh chæ ôû trong ñöôøng döõ vì döïa vaøo nghieäp toäi coù theå thaâu nhieáp toàn taïi. Nhö trong kinh noùi: Caùc chuùng sinh kia ôû trong ñöôøng döõ cho ñeán khi nghieäp aùc chöa heát thì khoâng cheát vaø chæ khi naøo nghieäp ñaõ heát saïch môùi cheát. Nhaân duyeân cuûa Danh saéc loaøi ngöôøi vaø loaøi trôøi trong coõi Duïc vaø coõi Saéc laø nhö vaäy, vì nôi ñoù coù hai vieäc Danh saéc, trong coõi Voâ saéc thì khoâng coù hai nhaân duyeân. Hoûi: Theo nhö trong kinh duï veà caùi thaønh kia vaø trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân Ñaúng, Ñöùc Nhö Lai ñaõ noùi: Döïa vaøo Danh saéc nhaân duyeân vôùi Thöùc. Vì sao ôû trong kinh naøy laïi noùi: Döïa vaøo Thöùc nhaân duyeân vôùi

Danh saéc chaêng? Ñaùp: Nhaân duyeân Danh saéc döïa vaøo Thöùc maø coù. Ñaây laø coù nghóa gì? Vì thaät coù Thöùc, Danh saéc vaø thöùc cuøng thay phieân laøm nhaân laãn nhau, nhöng döïa vaøo hieän höõu cuûa Thöùc maø coù Danh saéc hieän höõu, ví nhö nöông töïa vaø nôi nöông töïa, cho neân coù söï nöông töïa. Ñaây laø nghóa gì? Ví nhö vua vaø quan cuøng thay ñoåi nöông töïa laãn nhau, nhöng vua laø hôn heát, vì luùc vua ñi thì quan cuõng ñi theo. Ñaây cuõng nhö vaäy, Thöùc vaø Danh saéc cuøng thay nhau nöông töïa, nhöng Thöùc thì cao hôn. Vì vaäy, döïa vaøo Thöùc maø coù Danh saéc. Neáu nhaân duyeân cuûa Thöùc khoâng thaùc vaøo thai meï thì caùc taâm soá phaùp khoâng hieän höõu ñöôïc. Vì Thöùc ñaõ thaùc vaøo thai, cho neân taâm soá phaùp cuõng ñeàu ñi theo. Laïi bôûi vì taâm caên baûn maø thaønh Ca-la-la, hai saéc toá ñoû-traéng hoøa hôïp, thì coù theå trôû thaønh Ca- la-la, laø trôû thaønh chuùng sinh. Taâm thöùc laø nhaân caên baûn cuûa Ca-la-la aáy. Nhö trong phaùp moân Ñaïi Nhaân Duyeân noùi: “Phaät baûo A-nan! Neáu taâm thöùc ñoù khoâng thaùc vaøo thai meï, thì Ca-la-la vaø Danh saéc kia cuõng khoâng thaønh töïu. Vì vaäy thöùc laø chuûng töû cuûa caùc khoå, laø muoán chæ roõ veà nghóa caên baûn, cho neân chæ noùi laø Thöùc duyeân Danh saéc maø khoâng noùi Danh saéc nhaân duyeân vôùi thöùc. Hoûi: Coù ngöôøi noùi möôøi hai nhaân duyeân ñeàu coù quan heä ñeán thôøi tieát. Ngöôøi kia döïa vaøo nghóa laø Thöùc nhaân duyeân Danh saéc thì khoâng thaønh. Vì sao? Vì khoâng coù nhaân duyeân. Vieäc naøy coù nghóa gì? Vì Thöùc ñaõ dieät veà sau môùi coù theå laøm nhaân duyeân cuûa Danh saéc, hay laø Thöùc khoâng dieät maø coù theå laøm nhaân duyeân maø Danh saéc? Neáu nhö Thöùc dieät roài maø laøm nhaân duyeân cuûa Danh saéc, thì voâ nghóa. Vì sao? Vì chuûng töû dieät ñi thì khoâng coù theå laøm nhaân duyeân cho maàm non phaùt sinh. Laïi coøn vaáp phaûi loãi laàm, vì Theå trung gian cuûa chuùng sinh bò caét ñöùt. Neáu Thöùc khoâng dieät maø coù theå laøm nhaân duyeân cho Danh saéc, thì moät thaân chuùng sinh, ôû trong moät nieäm coù ñeán hai Thöùc. Chính vì nghóa naøy, cho neân thöùc khoâng theå laøm nhaân duyeân cho Danh saéc? Ñaùp: Noái tieáp nhau khoâng ñoaïn khoâng tuyeät, nhaân duyeân nhö Theå aùnh löûa cuûa caây ñeøn noái tieáp nhau khoâng giaùn ñoaïn. Vieäc naøy coù nghóa gì? AÙnh saùng cuûa ngoïn löûa noái tieáp nhau khoâng giaùn ñoaïn maø luoân luoân coù taùc duïng, chöù khoâng phaûi laø aùnh löûa tröôùc taét maø aùnh löûa sau chaùy leân. Neáu aùnh löûa tröôùc taét maø töø aùnh löûa chaùy leân, vaäy thì dieät roài veà sau laïi sinh. Laïi coøn coù loãi, laø luùc aùnh löûa sau chaùy leân nhöng khoâng coù nhaân maø laïi chaùy. Laïi coøn coù loãi, laø neáu khoâng coù nhaân maø vaãn chaùy thì phaûi luoân luoân chaùy. Vaû laïi, cuõng khoâng phaûi laø ngoïn löûa tröôùc chaùy roài döøng laïi, sau ñoù ngoïn löûa khaùc môùi chaùy. Neáu ngoïn löûa tröôùc döøng

laïi, ngoïn löûa sau môùi chaùy, thì ngoïn löûa tröôùc phaûi coù yù nieäm thöù hai toàn taïi. Nhöng trong phaùp Phaät thì khoâng coù nghóa nhö vaäy. Laïi coøn coù loãi, laø ngoïn löûa tröôùc ñaõ chaùy nhöng khoâng coù nhaân maø chaùy. Laïi coøn coù

loãi nöõa laø ngoïn löûa caàn phaûi taêng maïnh hôn. Laïi coøn coù loãi, laø caàn phaûi coù nhieàu ngoïn löûa cuøng chaùy moät löôït. Vaû laïi, cuõng khoâng phaûi laø chính ngoïn löûa tröôùc döøng laïi maø ngoïn löûa khaùc laïi chaùy. Vì sao? Vì khoâng coù söï tieáp nhaän, hieän töôïng naøy coù nghóa theá naøo? Tuøy thuoäc vaøo ngoïn löûa tröôùc ñang chaùy. Vì nhöõng nôi naøo, nhöõng nhaân duyeân naøo? Chính laø nôi phaùt sinh cuûa ngoïn löûa, chính laø nhaân duyeân cuûa ngoïn löûa, chính laø ngoïn löûa tröôùc chaùy leân, chính laø luùc cuøng chaám döùt. Vì vaäy coù theå tieáp nhaän ngoïn löûa khaùc vaø nhaân duyeân khaùc. Laïi coøn coù loãi, laø ngoïn löûa tröôùc taét, ngoïn löûa sau chaùy, khoâng töø nhaân duyeân khoâng coù löûa maø chaùy, nghóa naøy khoâng hôïp lyù. Vì sao tim ñeøn chaùy saùng? Vì tröôùc sau theo thöù töï khoâng ñoaïn khoâng tuyeät maø noái tieáp nhau chaùy maõi. Thöùc-Danh saéc... cuõng nhö vaäy, theo thöù töï sinh-dieät maø coù theå laøm thaønh nhaân quaû, cho neân bieát. Chính vì nghóa naøy, cho neân döïa vaøo nhaân duyeân cuûa Thöùc coù theå sinh ra Danh saéc, nghóa nhaân quaû ñöôïc thaønh laäp. Hoûi: Nhaân duyeân cuûa Danh saéc coù luïc nhaäp, laø do nhöõng nhaân naøo? Ñaùp: Do nhaân cuûa Danh saéc kia. Vì sao? Vì nhaân duyeân naêm nhaäp thanh tònh cuûa saéc, vì nhaân duyeân yù nhaäp thanh tònh cuûa danh, maø goïi laø nhaân duyeân luïc nhaäp cuûa Danh saéc. Hoûi: Neáu duøng Danh saéc duyeân vôùi Luïc nhaäp thì nghóa naøy khoâng thaønh. Vì sao? Vì tuy coù Danh saéc nhöng khoâng coù Danh saéc. Ñieàu naøy coù nghóa gì? Khi Ca-la-la tuy coù Danh saéc, nhöng khoâng coù luïc nhaäp... Vì nghóa naøy, maø nghóa naøy thì khoâng thaønh. Hôn nöõa, sôû dó nghóa naøy khoâng thaønh, laø vì chuùng sinh coù ngöôøi muø, ñieác... Vieäc naøy coù nghóa gì? Neáu Danh saéc coù theå laøm nhaân cuûa luïc nhaäp, thì khoâng cho neân coù chuùng sinh ñieác vaø muø, taát caû ñeàu phaûi coù nguyeân veïn caùc caên. Ñaùp: Nghóa naøy khoâng nhö vaäy. Vì sao? Vì khoâng rôøi Danh saéc maø thaønh luïc nhaäp, cuõng nhö maây vaø möa. YÙ naøy laø nghóa gì? Ví nhö oâng noùi trôøi möa, neáu tröôùc ñoù ñaõ coù maây, sau ñoù môùi coù möa, thì ñöông nhieân khoâng phaûi laø rôøi maây maø cuõng coù möa, luùc coù maây nhöng vaãn khoâng coù möa. Luïc nhaäp cuõng nhö vaäy, neáu coù Danh saéc thì coù luïc nhaäp, chaúng phaûi lìa xa Danh saéc maø laïi coù Danh saéc nhöng khoâng coù luïc nhaäp. Hoûi: Vì nghóa gì maø coù Danh saéc nhöng khoâng coù luïc nhaäp? Ñaùp: Vì caùc nhaân duyeân khoâng ñaày ñuû. Caâu naøy coù nghóa gì? Cuõng

SOÁ 1525 - LUAÄN DI LAËC BOÀ TAÙT SÔÛ VAÁN KINH - Quyeån 9 140

nhö nhaõn thöùc coù maét nhö thaät, nhöng vì caùc nhaân duyeân khoâng ñaày ñuû, cho neân khoâng thaønh nhaõn thöùc. Laïi nöõa, nhö thaät coù chuûng töû, nhöng vì caùc nhaân duyeân khoâng hoøa hôïp cho neân khoâng theå thaønh söï naûy maàm, vieäc naøy cuõng nhö vaäy. Vì nhaân duyeân trong thôøi kyø Ca-la-la... khoâng troïn veïn, cho neân caùc nhaäp (caùc traàn) cuûa maét... cuõng khoâng ñaày ñuû. Hoûi: Caùc nhaân duyeân kia khoâng ñaày ñuû nhö vaäy naøo? Ñaùp: Vì nghieäp phieàn naõo vaø Danh saéc, hoøa hôïp thuaàn thuïc cho neân thaønh töïu. Hoûi: Laøm sao bieát ñöôïc phieàn naõo cuõng laø nhaân duyeân cuûa luïc nhaäp? Ñaùp: Vì A-la-haùn khoâng coøn sinh trôû laïi. Vieäc naøy coù nghóa gì? Vì duø coøn coù nghieäp nhöng

A-la-haùn khoâng coù phieàn naõo cho neân khoâng sinh, vì khoâng sinh cho neân khoâng coù luïc nhaäp, vì vaäy bieát ñöôïc phieàn naõo cuõng chính laø nghieäp nhaân saâu xa cuûa luïc nhaäp, vaø cuõng chính laø nhaân duyeân cuûa luïc nhaäp kia. Vì sao? Vì coù söï muø loøa... Vì vaäy duø thaät söï coù phieàn naõo, nhöng coøn phaûi tuøy thuoäc vaøo söï sinh cuûa töøng chuûng loaïi ñuû saùu thöù nghieäp coù muø-ñieác... Vì vaäy bieát nghieäp cuõng laø nhaân cuûa luïc nhaäp. Laïi vì möôøi hai nhaäp coù nhieàu thöù. Vieäc naøy coù nghóa gì? Vì nhaäp coù nhieàu thöù cuøng thay ñoåi khoâng gioáng nhau chæ trong moät thaân theå cuûa moät chuùng sinh maø coù nhieàu thöù khaùc nhau, huoáng laø trong thaân cuûa ñuû thöù chuùng sinh coù caùc nghieäp khaùc nhau, theá löïc-nhaø cöûa-saéc ñeïp-maïng soáng ñeàu khaùc nhau. Taát caû söï khaùc bieät veà theá löïc-nhaø cöûa-saéc ñeïp... nhö vaäy ñeàu döïa vaøo nghieäp. Chính vì nghóa naøy, cho neân nghieäp kia cuõng laø nhaân duyeân cuûa luïc nhaäp, Danh saéc cuõng laø nhaân duyeân cuûa luïc nhaäp, vì Luïc nhaäp kia döïa vaøo chuûng töû. Vieäc naøy coù nghóa gì? Vì tuy coøn coù nghieäp phieàn naõo... maø chuûng töû cuûa Danh saéc naûy sinh ôû Luïc nhaäp, khoâng lìa Danh saéc maø coù theå sinh ra Luïc nhaäp, nhö khoâng lìa chuûng töû maø coù theå moïc ra maàm. Vì vaäy coù theå bieát nhaân gaàn cuûa Danh saéc naûy sinh luïc nhaäp, cuõng döïa vaøo nghieäp kia maø sinh ra luïc nhaäp. Vì sao? Vì tuy coù nghieäp maø nhö khoâng coù nghieäp. Vieäc naøy coù nghóa gì? Vì maëc duø vaãn coù nghieäp phieàn naõo..., nhöng Danh saéc kia khoâng thaønh töïu ñaày ñuû, nhö trong thôøi gian Ca-la-la.., khoâng coù nhaõn... nhaäp, nhöng döïa vaøo Danh saéc ñoù maø thaønh töïu luïc nhaäp, ví nhö môùi baét ñaàu keát haït, thì chung quy coù theå trôû thaønh quaû. Vì vaäy coù theå bieát Danh saéc-nghieäp phieàn naõo... ñaõ ñöôïc thuaàn thuïc maø coù theå laøm nhaân duyeân cuûa luïc nhaäp kia. Hoûi: OÂng noùi nhaân duyeân coøn khoâng ñaày ñuû. Vì sao? Vì trong ñoù

khoâng noùi ñeán nhaân duyeân beân ngoaøi. Vieäc naøy coù nghóa gì? Vì chæ tröø caùc duyeân nhö Thanh nhaäp Danh saéc... cuøng phaùt sinh luïc nhaäp. Neáu nhö vaäy thì chæ noùi nhaân duyeân Luïc nhaäp khoâng ñaày ñuû maø noùi nhaân duyeân cuûa Danh saéc, ñaây laø loãi laàm? Ñaùp: Vieäc naøy khoâng caàn phaûi noùi. Vì sao? Vì nhaän thaáy hai choã. Ñieàu naøy coù nghóa gì? Vì nhaän thaáy hai choã ngoaïi nhaäp kia. Vì döïa vaøo chuùng sinh thaâu nhieáp hay döïa vaøo khoâng phaûi laø chuùng sinh thaâu nhieáp? Ñaây laïi coù nghóa gì? ÔÛ ñaây chæ döïa vaøo thöù töï cuûa chuùng sinh maø noùi veà möôøi hai nhaân duyeân, chöù khoâng döïa vaøo phi chuùng sinh maø noùi veà möôøi hai nhaân duyeân. Vì vaäy chæ döïa vaøo chuùng sinh ñaõ thaâu nhieáp maø noùi, chöù khoâng döïa vaøo caùi phi chuùng sinh maø noùi. Do nghóa naøy, cho neân ôû ñaây chæ döïa vaøo nhaân duyeân beân trong maø chuùng sinh thaâu nhieáp ñeå noùi, chöù khoâng phaûi döïa vaøo nhaân duyeân beân ngoaøi kia maø noùi. Hoûi: Neáu vaäy thì khoâng cho neân noùi veà Danh saéc. Ñieàu naøy coù nghóa gì? Neáu nhö vaäy thì trong chi Höõu thuoäc Danh saéc khoâng neân noùi veà Danh saéc, vì saéc thaáy ôû hai nôi? Ñaùp: Thaät söï nhö lôøi chaát vaán. Tuy nhieân, neáu ôû choã kia khoâng noùi Danh saéc, chæ noùi duøng Danh

duyeân Luïc nhaäp. Nhö vaäy, khoâng noùi naêm loaïi saéc nhaäp, saéc cuõng thanh tònh trong Luïc nhaäp kia, chöù khoâng phaûi chæ coù Danh saéc nhaäp thanh tònh. Vieäc naøy coù nghóa gì? Cho neân noùi laø coù theå thaáy duyeân nhaäp saéc... Vì vaäy, choã kia cuõng noùi laø saéc. Vì vaäy cho neân noùi Thöùc nhaân duyeân Danh saéc vaø duyeân yù nhaäp nhö vaäy... Ba thôøi gian nhö vaäy khoâng coù phaân bieät. Vì vaäy, Ñöùc Nhö Lai noùi ôû trong naøy, thì goïi laø noùi chính xaùc. Hoûi: Taïi sao khoâng noùi nhaân duyeân ngoaïi nhaäp? Ñaùp: Noùi veà maét... thì chính laø noùi veà thaønh töïu. Ñieàu naøy coù nghóa gì? Trong kinh naøy noùi veà Theå cuûa chuùng sinh thaønh töïu ñaày ñuû. Vieäc naøy laïi coù nghóa gì? Coù nghóa laø tuøy thuoäc vaøo nhöõng vò trí naøo, caùc nhaäp cuûa maét... seõ ôû vò trí ñoù, taát nhieân coù saéc ngoaïi nhaäp... Vì sao? Vì khoâng theå xa lìa caûnh giôùi cuûa saéc... maø coù nhaõn thöùc... Chính vì nghóa naøy cho neân caùc nhaäp cuûa maét... ñaõ thaâu nhieáp caùc saéc ngoaïi nhaäp... Vì vaäy, khoâng noùi rieâng veà caùc ngoaïi nhaäp. Laïi bôûi vì döïa vaøo noäi nhaäp maø ñöôïc teân goïi. Ñaây laø coù nghóa gì? Vì döïa vaøo noäi nhaäp, cho neân ñöôïc goïi laø chuùng sinh, chöù khoâng phaûi laø döïa vaøo ngoaïi nhaäp. Chính vì nghóa naøy cho neân chæ noùi noäi nhaäp maø khoâng noùi ngoaïi nhaäp. Hoûi: Vì sao goïi laø Xuùc? Ñaùp: Höôùng ñeán goïi laø Xuùc.

SOÁ 1525 - LUAÄN DI LAËC BOÀ TAÙT SÔÛ VAÁN KINH - Quyeån 9 142

Hoûi: Nghóa naøy theá naøo? Ñaùp: Phaùp traùi ngöôïc vôùi Thöùc ôû trong caûnh giôùi cuûa nieäm, vì nhaõn thöùc... ôû trong caùc caûnh giôùi cuûa caùc saéc kia coù söï traùi ngöôïc nhau giöõa hai beân, ñoù goïi laø Xuùc. Laïi coù Xuùc tieáp caän höôùng veà hoøa hôïp vaøo moät nôi, teân goïi khaùc nhau maø nghóa nhö nhau. Vaû lai hoøa hôïp sinh ra phaùp trong phaàn vò cuûa yù cho neân goïi laø Xuùc. Hoûi: Noùi veà nhaân duyeân cuûa Xuùc coøn khoâng ñaày ñuû, vì ba loaïi phaùp hoøa hôïp nhaân duyeân maø sinh ra Xuùc. Ñaây laø coù nghóa gì? Vì coù ba phaùp hoøa hôïp vôùi nhau maø sinh ra Xuùc. Ñöùc Phaät ñaõ noùi nhö vaäy. ÔÛ ñaây chæ noùi nhaân duyeân luïc nhaäp maø sinh ra Xuùc, vì vaäy trong naøy khoâng noùi ñaày ñuû veà nhaân duyeân sinh ra Xuùc, laø moät söï loãi laàm chaêng? Ñaùp: Vì noùi nhaân duyeân beân trong thaâu nhieáp ñöôïc duyeân beân ngoaøi, ví nhö tieáng troáng. Ñaây laø coù nghóa gì? Nhö coù ngöôøi voã trong boïng caây nhòp nhaøng seõ phaùt ra tieáng, chæ noùi ñoù laø tieáng troáng. Ba phaùp nhö vaäy hoøa hôïp maø sinh ra Xuùc. Tuy noùi laø döïa vaøo beân trong, nhöng thaâu nhieáp ñöôïc caû beân ngoaøi, vì vaäy khoâng coù loãi. Vaû laïi, khoâng ñoàng nghóa vôùi söï naûy maàm cuûa chuûng töû. Nghóa naøy theá naøo? Nhö duø coù thôøi tieát-ñaát-nöôùc... hoøa hôïp, coù theå laøm nhaân duyeân cho söï naûy maàm nhöng noùi haït gioáng goïi laø nhaân toát ñeïp, haït gioáng coù theå naûy maàm laø nhaân duyeân toát ñeïp cuûa maàm. Ñaây laø maàm luùa teû, ñaây laø maàm luùa maïch, chöù khoâng noùi laø cuøng nhaân; Xuùc cuõng coù nghóa baát ñoàng nhö vaäy, duø coù ba phaùp hoøa hôïp môùi naûy sinh, nhöng chæ noùi noäi nhaäp maø khoâng noùi laø cuøng nhaân. Vì nhaân hôn haún. Nghóa naøy theá naøo? Tuy coù ba phaùp hoøa hôïp maø sinh ra Xuùc, nhöng vì döïa vaøo caên coù khaû naêng naûy sinh maø noùi laø nhaân noäi taïi, vì döïa vaøo söï hôn haún kia, döïa vaøo caên kia, cho neân caùc Thöùc coù theå naûy

sinh, vì nhöõng keû muø-ñieác... khoâng coù Thöùc... vì caùc phaùp nhö saéc ... laø caûnh giôùi cuûa Thöùc, cho neân döïa vaøo ba phaùp hoøa hôïp cuûa caên maø coù theå sinh ra phaùp kia. Tuy ba phaùp sinh ra Xuùc, nhöng caên laø hôn haún, cho neân Ñöùc Nhö Lai chæ noùi phaùp hôn haún, nhö noùi Luïc nhaäp. Laïi nöõa, tuy noùi Luïc nhaäp, nhöng thaâu nhieáp ñöôïc ba phaùp hoøa hôïp thì môùi trôû thaønh Xuùc. Vì ñaõ goïi laø nhaäp, töùc laø noùi saùu thöùc. Vì thöùc tuøy theo nhau cho neân noùi nhaäp (thöùc) nhö maét... töùc laø thaâu nhieáp Xuùc nhaäp nhö saéc... Vì sao? Vì thöùc (nhaäp) khoâng lìa saéc... maø coù ñöôïc thöùc (nhaäp) cuûa maét... Chính vì nghóa naøy, ôû ñaây noùi luïc nhaäp cuõng nhö vaäy. Hoûi: Luïc nhaäp duyeân Xuùc, ñaây laø nhaân naøo? Ñaùp: Ngöôøi muø... khoâng coù maét... nhöng vaãn coù caûm xuùc vôùi ngöôøi khaùc. Ñaây laø coù nghóa gì? Vì coù caên maét... laø coù söï caûm xuùc maét... neáu

lìa xa caên maét... thì khoâng coù söï caûm xuùc cuûa maét... Nhö ngöôøi muø... chæ coù yù thöùc. Luïc nhaäp duyeân xuùc ôû ñaây cuõng nhö vaäy. Hoûi: Döïa vaøo Xuùc duyeân Thoï, ñaây laø nhaân naøo? Ñaùp: Caûnh giôùi vaø caûm nhaän nieàm vui coù hoøa hôïp thì môùi coù söï caûm nhaän nieàm vui... Nghóa naøy theá naøo? Nhö ngöôøi bò beänh phong nhieät, vì böïc töùc söï noùng nöïc, cho neân mong tìm nôi coù tuyeát rôi hoaëc coù söï che maùt cuûa ngoïc ma-ni... Laïi coù ngöôøi vì thôøi tuyeát laïnh leõo laøm cho khoå naõo, maø mong tìm löûa söôûi cho aám, mong coù aùo aám vaø taát caû söï va chaïm aám aùp nhö nöôùc noùng... Hoûi: Xuùc duyeân Thoï, nghóa naøy khoâng nhö vaäy. Vì sao? Vì cuøng vôùi söï caûm xuùc naûy sinh. Nghóa naøy theá naøo? Xuùc cuøng naûy sinh vôùi Thoï. Chính vì nghóa naøy, cho neân Xuùc duyeân Thoï, nghóa naøy khoâng ñuùng. Ví nhö hai chieác söøng cuøng moïc moät löôït, söøng beân phaûi khoâng laøm nhaân duyeân cho söøng beân traùi, söøng beân traùi khoâng laøm nhaân duyeân cho söøng beân phaûi. Ñaây cuõng nhö vaäy, vì vaäy phaûi döïa vaøo nhaân duyeân khaùc maø sinh ra, chöù khoâng phaûi laø nhaân duyeân cuûa Xuùc. Vaû laïi, neáu cuøng sinh, maø Xuùc coù khaû naêng laøm nhaân duyeân cho Thoï, thì vì nghóa naøy maø Thoï khoâng theå cuøng Xuùc laøm nhaân duyeân, vì Thoï laø nhaân töông öng Xuùc sinh ra. Ñaùp: Tuy laø cuøng naûy sinh nhöng moâït phaùp laø nhaân, moät phaùp khoâng phaûi laø nhaân. Nghóa naøy theá naøo? Coù hai loaïi phaùp, tuy raèng cuøng naûy sinh nhöng coù moät phaùp coù khaû naêng laøm nhaân cho phaùp kia, chöù khoâng phaûi laø phaùp thöù hai laøm nhaân cho phaùp kia. Nhö aùnh saùng vaø ngoïn löûa tuy laø cuøng sinh ra, nhöng ngoïn löûa laø nhaân cuûa aùnh saùng chöù aùnh saùng khoâng phaûi laø nhaân cuûa ngoïn löûa. Laïi nöõa, ví nhö maët trôøi vaø aùnh saùng laø hai phaùp cuøng sinh, nhöng maët trôøi chæ coù khaû naêng laøm nhaân cho aùnh saùng chöù aùnh saùng khoâng theå laøm nhaân cho maët trôøi. Laïi nöõa, nhö thaân cuøng sinh ra caùi boùng cuûa thaân, thaân laøm nhaân cho boùng chöù boùng khoâng laøm nhaân cho thaân. Xuùc cuõng nhö vaäy, tuy cuøng phaùt sinh vôùi Thoï, nhöng Xuùc laøm nhaân cho Thoï maø Thoï khoâng theå laøm nhaân cho Xuùc. Noãi hoaøi nghi naøy ñaõ chaám döùt. Ngoaøi ra coøn coù nghóa khaùc , laø khoâng phaûi theo thöù töï laøm nhaân duyeân

cuøng phaùt sinh vôùi xuùc trong phaùp naøy cuûa toâi. Chính vì nghóa naøy, cho neân khoâng phaûi laø thoï vaø Xuùc ñeàu naûy sinh nhaát thôøi trong phaùp naøy cuûa toâi vaø naûy sinh theá naøo? Döïa vaøo thôøi gian quaù khöù maø Thoï laøm nhaân cho thôøi gian sau, vaø thöù töï laøm nhaân cho duyeân sinh. Laøm theá naøo bieát ñöôïc? Vì noùi moät nhaân. Ñaây laø

coù nghóa gì? Vì noùi döïa vaøo nhaân duyeân cuûa Xuùc maø sinh ra Thoï, chöù khoâng noùi laø döïa vaøo nhaân duyeân cuûa Thoï maø sinh ra Xuùc. Ñaây laø coù nghóa laø gì? Neáu hai phaùp naøy ñeàu cuøng phaùt sinh thì cho neân noùi laø duyeân, töùc laø chuùng laøm nhaân laãn nhau. Chính vì nghóa naøy cho neân noùi laø duyeân theo thöù töï, chöù khoâng noùi laø nhaát thôøi. Hoûi: Döïa vaøo Thoï duyeân AÙi, thì ñaây laø nhaân gì? Ñaùp: Vì Thoï laøm nhaân cho moïi ham muoán vui möøng maø sinh ra AÙi. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì khoå khoâng cho neân sinh ra chaêng? Ñaùp: Vì mong caàu rôøi xa. Hoûi: Ngöôøi mong caàu caûm nhaän nieàm vui laø thaáy nieàm vui cho neân mong caàu khoâng caàn phaûi mong caàu ñau khoå bôûi vì khoâng caàn duøng chaêng? Ñaùp: Tuy khoâng tìm caàu söï ñau khoå nhöng cuõng coù AÙi, vì khoâng muoán thoï nhaän noãi ñau kia. Mong muoán xa lìa noãi ñau khoå, ñoù chính laø AÙi. Vì vaäy caûm nhaän noãi ñau khoå cuõng laø nhaân duyeân cuûa AÙi. Laïi nöõa, söï caûm nhaän nieàm vui cuõng laø nhaân duyeân cuûa duïc aùi. Nhaän laáy ñau khoå, xa lìa nhaân duyeân höõu aùi, ñaây laø coù nghóa gì? Nhö ngöôøi ñang ñau khoå döïa vaøo söï böùc baùch cuûa khoå maø khoâng hay bieát, vì khoâng coù theá löïc cho neân thaân maïng phaûi bò gieát haïi. Duø khoâng tìm khoå, duø khoâng mong caàu nieàm vui, maø vaãn coù nhaân duyeân cuûa AÙi. Laïi nöõa, ngöôøi muø quaùng döïa vaøo Voâ minh, maø chuoát laáy noãi khoå ñau, nhö keû khaùt nöôùc trong ñeâm toái quôø quaïng uoáng phaûi nöôùc laãn phaân. Ñaây cuõng nhö vaäy. Hoûi: Caûnh giôùi saéc... ñeàu laø duyeân cuûa AÙi. Vì sao chæ noùi Thoï laø duyeân cuûa AÙi? Ñaùp: Vì caûm nhaän nieàm vui maø mong caàu saéc... kia. Ñaây laø coù nghóa theá naøo? Cuoäc soáng vôùi caûm nhaän nhöõng nieàm vui taát nhieân seõ coù nhieàu baïn beø. Chính vì nghóa naøy cho neân ñoái vôùi caùc phaùp saéc... ñeàu sinh taâm yeâu thích. Söï thoï nhaän laø nhaân hôn haún chöù khoâng phaûi laø saéc- höông... Vì vaäy chæ noùi thoï laøm nhaân cho AÙi maø khoâng noùi ñeán saéc.... Hoûi: Thuû coù nghóa gì? Ñaùp: Nhaän laáy-gaàn guõi-nhieãm-baùm dính, ñeàu goïi laø Thuû. Mong caàu ôû chi Höõu vaø taát caû nhöõng vöôùng maéc ñoái vôùi cuûa caûi rieâng trong ñôøi soáng... Laïi thích öùng vôùi söï oâ nhieãm vöôùng maéc khoâng rôøi boû nhau, goïi laø Thuû. Thuû naøy coù boán loaïi: Duïc thuû, kieán thuû, giôùi thuû vaø ngaõ thuû. Duïc thuû laø tham laáy coâng ñöùc cuûa caûnh giôùi naêm duïc. Giôùi thuû laø bôûi vì giöõ giôùi maø oâm laáy ba loaïi chaáp.

Kieán thuû laø thaân kieán vaø ngaõ kieán. Vaû laïi, chaáp tröôùc vaøo ngaõ, goïi laø ngaõ thuû. Ngöôøi kia ñaém theo ngaõ vì ngaõ maø mong caàu nieàm vui. Vì vaäy caàu mong caûnh giôùi cuûa naêm duïc kia caàu mong nieàm vui cuûa chö Thieân. Hoaëc

choïn laáy mong thaáy ñöôïc chö Thieân maø thöïc haønh caùc phaùp khoå haïnh nhö vaäy, ñoù goïi laø kieán thuû. Neáu ñaõ caàu ñöôïc caûnh giôùi cuûa naêm duïc, tham ñaém vaøo phaùp aáy, thì goïi laø duïc thuû. Ñaém vaøo caûnh giôùi duïc laïc cuûa ñôøi vò lai cho neân khoâng coù theå xa lìa caûnh giôùi cuûa naêm duïc, giöõ giôùi nhö vaäy, thì goïi laø giôùi thuû. Laïi ñaém vaøo thaân mình, tuøy thuaän vôùi hai beân thì goïi laø kieán thuû. Nghóa laø theá naøo? Neáu rôi vaøo beân ñoaïn thì coá chaáp giöõ laáy caûnh giôùi naêm duïc, ñoù goïi laø duïc thuû. Neáu rôi vaøo beân thöôøng thì tham ñaém naêm duïc, laáy laøm nôi sinh toát ñeïp, giöõ giôùi nhö vaäy thì goïi laø thuû. Hoûi: AÙi laøm duyeân cho Thuû, ñaây laø nhaân naøo? Ñaùp: Vì khoâng thoaû maõn AÙi, cho neân söï mong caàu cöù taêng theâm, nhö uoáng nöôùc muoái laïi caøng khaùt theâm. Laïi döïa vaøo AÙi cho neân coù boán loaïi Thuû. Nghóa naøy theá naøo? Vì döïa vaøo duyeân AÙi, cho neân mong caàu caûnh giôùi naêm duïc trong hieän taïi. Nhö kinh noùi: Döïa vaøo nhaân duyeân cuûa AÙi maø mong caàu moïi duïc voïng, ñoù goïi laø duïc thuû. Laïi döïa vaøo AÙi cho neân mong caàu caûnh giôùi naêm duïc trong ñôøi vò lai. Vì söï yeâu thích aáy maø khôûi leân söï giöõ giôùi, maø goïi laø giôùi thuû. Vì ngöôøi ñoù chæ mong caàu caûnh giôùi naêm duïc, neáu ñaõ caàu ñöôïc caûnh giôùi naêm duïc, thì khoâng muoán rôøi boû, maø caàu mong ôû caùc trôøi, choïn ngaøy toát thôø töï cuùng teá, ñeàu laø nhöõng mong muoán cuûa ngaõ. Ñaém theo ngaõ nhö vaäy goïi laø ngaõ thuû, ñoù goïi laø döïa vaøo nhaân duyeân AÙi höôùng veà Thuû. Hoûi: Nhöõng AÙi naøo duyeân nhöõng Thuû naøo? Ñaùp: Caùc duïc aùi-duïc thuû-höõu aùi-naêng thuû-giôùi thuû-ngaõ thuû ñeàu lìa aùi-naêng thuû vaø kieán thuû cuûa chi Höõu. Laïi nöõa, ngaõ aùi vaø kieán thuû cuûa chuùng sinh naûy sinh ra AÙi-giôùi thuû-thoï aùi-duïc thuû, ñoái vôùi taát caû thuû tham ñaém vaøo kieán thuû. Duïc thuø vaø giôùi thuû trong boán thuû laø hai thuû thuoäc veà AÙi, hai thuû coøn laïi thuoäc veà caên baûn voâ minh. Hoûi: Theá naøo laø nghóa cuûa Höõu? Ñaùp: Höõu naøy coù khaû naêng phaùt sinh. Döïa vaøo khaû naêng phaùt sinh naøy maø sieâng tu khaû naêng aáy. Döïa vaøo phaùp naøy maø coù khaû naêng phaùt sinh phaùp khaùc cho neân goïi laø Höõu. Hoûi: Döïa vaøo Höõu duyeân Sinh, ñaây laø nhaân naøo? Ñaùp: Döïa vaøo nghieäp cuûa Höõu maø Sinh, nhö tröôùc ñaây ñaõ noùi. Döïa vaøo Haønh coù Thöùc, ôû ñaây cuõng vaäy, caàn phaûi noùi ñaày ñuû. Hoûi: Phieàn naõo cuõng laø nhaân duyeân cuûa chi Sinh, nhö kinh noùi:

SOÁ 1525 - LUAÄN DI LAËC BOÀ TAÙT SÔÛ VAÁN KINH - Quyeån 9 146

Nhaân cuûa AÙi coù khaû naêng phaùt sinh. Vì sao chæ noùi Höõu laø nhaân duyeân cuûa Sinh maø khoâng noùi duyeân Thuû? Ñaùp: Vì döïa vaøo nhaân phaùt sinh hôn haún cho neân noùi nhö vaäy. Nghóa naøy theá naøo? Trong naøy chæ noùi nhaân hôn haún cuûa phaùp sinh. Vaäy theá naøo laø hôn haún? Ñaây laø ñòa nguïc, ñaây laø con ngöôøi, vaø ñaây laø trôøi, nhöõng thaân nghieäp nhö vaäy... laø nhaân gaàn, maø khoâng phaûi laø phieàn naõo. Nhöõng nhaân kia laïi coù nhaân ñaõ sinh, sinh trong ñoàng loaïi, moãi caùi ñeàu coù söï khaùc nhau, nghóa laø taát caû ñeàu khaùc bieät veà saéc löïc, veà nhaø cöûa, soáng laâu, cheát yeåu, coù beänh, khoâng beänh, tieâu duøng cuûa caûi trong ñôøi soáng. Caùc nghieäp trong naøy cuõng vaäy, cho

neân bieát ñoù laø nhaân gaàn chöù khoâng phaûi phieàn naõo, laø vì noùi nhaân duyeân Höõu, Sinh höõu chöù khoâng phaûi laø nhaân duyeân Thuû. Hoûi: Neáu Höõu coù khaû naêng laøm nhaân duyeân cho Sinh, thì taïi sao noùi Höõu laø nhaân duyeân Sinh maø khoâng noùi laø nhaân duyeân Sinh vôùi Höõu? Ñaùp: Vì Höõu ñònh vaø baát ñònh. Nghóa naøy theá naøo? Vì coù chi Höõu taát nhieân phaûi coù chi Sinh, nhöng coù chi Sinh thì khoâng caàn phaûi coù chi Höõu. Gioáng nhö döïa vaøo ñeá thöù hai kia, cho neân phaûi coù ñeá thöù nhaát, nhöng khoâng caàn phaûi nhôø coù ñeá thöù nhaát môùi coù ñeá thöù hai. Neáu khoâng nhö vaäy thì cuoái cuøng seõ khoâng coù nhaân duyeân giaûi thoaùt. Vì vaäy, noùi döïa vaøo nhaân duyeân cuûa chi Höõu thì phaûi coù chi Sinh chöù khoâng phaûi Sinh duyeân Höõu. Hoûi: Laõo laø nghóa gì? Ñaùp: Da nhaên, theå löïc suùt keùm goïi laø laõo. Coù ngöôøi noùi: Goïi laø laõo vì coù söï thay ñoåi khaùc ñi. Nghóa naøy khoâng thaønh. Vì sao? Vì khoâng döøng laïi, vì haønh cuûa höõu vi khoâng döøng laïi trong saùt na. Neáu haønh cuûa höõu vi trong moãi yù nieäm khoâng heà döøng laïi, thì sao laïi noùi laø ñoåi thay maø goïi laø laõo? Laïi coøn coù loãi, neáu phaùp coù thay ñoåi thì caàn phaûi döøng laïi trong saùt na thöù hai. Neáu phaùp döøng laïi trong saùt na thöù hai thì khoâng phaûi laø nghóa cuûa phaùp Phaät. Laïi coøn coù loãi noùi thay ñoåi khaùc ñi laø phuû nhaän thaät theå. Neáu ngay trong phaùp tröôùc coù söï ñoåi thay khaùc ñi thì phaùp aáy caàn phaûi xaû boû baûn theå. Coøn neáu nhö phaùp ñoù khoâng thay ñoåi khaùc ñi, thì khoâng coù theå noùi laø coù ñoåi thay, coù khaùc bieät. Coøn neáu phaùp khoâng boû rôi baûn theå cuûa noù thì cuõng khoâng coù theå noùi laø coù söï ñoåi khaùc maø goïi laø laõo. Vì vaäy khoâng coù theå noùi laø coù chuyeån bieán maø goïi laø laõo. Tröôùc coù noùi töôùng laõo, ñoù laø nghóa cuûa laõo. Hoûi: Taâm-taâm soá phaùp, laøm sao bieát ñöôïc laø laõo? Ñaùp: Vì nhaän thaáy taâm phaùp döïa vaøo phaùp khaùc, coù nghóa laø caùc

caên maø boán ñaïi suùt giaûm roõ reät, söï nhôù nghó moûng manh-queân soùt-laàm laãn, ñoái vôùi caùc phaùp moân ñaõ coù-ñaõ nghe, khoâng nhaän thaáy roõ ñöôïc caûnh giôùi khoù troâng thaáy. Vôùi nhöõng traïng thaùi nhö vaäy, thì bieát laø taâm coù laõo. Hoûi: Töû coù nghóa gì? Ñaùp: Cheát laø töø boû maïng soáng cuoái cuøng, tieâu maát haún tröôùc khi ñi ñeán moät theá giôùi khaùc... Ñoù goïi laø töû. Nhö vaäy thì töû naøy vaø laõo vöøa noùi treân, keát hôïp caû hai hieän töôïng naøy cho neân goïi laø chi laõo töû. Laïi coøn coù ngöôøi noùi: Sau khi caùc caên vaø boán ñaïi... suùt keùm raát tinh teá khoù phaân bieät, ñoù goïi laø laõo, bò tan vôõ goïi laø töû, nhö taùn caây taøn taï daàn. Laïi nöõa, boán ñaïi bò phaù hoaïi goïi laø laõo, tieâu tan heát goïi laø töû, nhö chieác xe cuõ kyõ hö muïc raõ rôøi tan naùt. Laïi nöõa, ñoái vôùi naêm aám tuøy thuaän dieät maát, ñoù goïi laø laõo, hieän töôïng dieät goïi laø töû, nhö ngoâi nhaø cuõ ñaõ muïc heát. Hoûi: Sinh duyeân laõo töû coù nghóa gì? Ñaùp: Vì phaùp kia ñaõ tan raõ maø coù ñöôïc phaùp naøy. Neáu khoâng coù phaùp kia thì cuõng khoâng coù phaùp naøy. Nghóa naøy theá naøo? Nhö môùi ñaàu, naén chieác bình, thôøi gian sau bình seõ cuõ. Laïi nöõa, tröôùc naén chieác bình, thôøi gian sau chieác bình seõ bò vôõ naùt. Ñaây cuõng nhö vaäy. Coù chuùng sinh sinh ra veà sau

coù giaø cheát, chöù khoâng phaûi laø khoâng sinh ra. Vì vaäy laø döïa vaøo sinh duyeân laõo töû. Hoûi: Neáu trong moät nieäm Sinh maø laäp töùc cheát ñi, thì trong ñoù laøm sao coù Sinh duyeân laõo töû? Ñaùp: Maïng dieät maát. Nghóa naøy theá naøo? Nôi kia coù maïng ruùt giaûm hieän tieàn thì maïng naêm aám dieät maát, ñoù goïi laø laõo. Gioáng nhö côn möa coù maây cho neân möa, khoâng coù maây thì khoâng coù möa, cuõng coù luùc coù maây maø khoâng coù möa. Phaïm vi naøy cuõng nhö vaäy. Hoûi: Vì sao trong ba phaùp töôùng höõu vi moät choã chæ noùi söï soáng laø chi Sinh, moät choã laïi noùi laõo vaø laáy laøm chi laõo? Ñaùp: Vì nghóa tuøy thuaän. Luùc phaùp saép sinh thì Sinh luoân luoân tuøy thuaän, khi phaùp saép dieät thì chi laõo tuøy thuaän. Laïi nöõa, chi laõo töû tuøy thuaän phaùp hoaïi, chi Sinh vaø laõo töû kia traùi ngöôïc vôùi nhau, hai phaùp Laõo töû cuøng thay phieân nhau tuøy thuaän. Noùi tuøy thuaän, vì tuøy thuaän vôùi söï phaù hoaïi cho neân goïi laø laõo töû cuõng nhö vaäy. Vì vaäy laõo töû hôïp thaønh moät chi, Sinh laø chi rieâng. Hoûi: Vì sao khoâng noùi söï aâu lo... laø chi? Ñaùp: Vì khoâng bao phuû khaép trong taát caû caùc chuùng sinh. Nghóa naøy theá naøo? Caùc phaùp aâu lo... khoâng bao phuû khaép trong ba coõi, chính

vì nghóa naøy cho neân khoâng noùi laø chi. Hoûi: Voâ minh dieät thì haønh dieät coù theo thöù töï naøo khoâng? Ñaùp: Nhö Lai noùi theo thöù töï laø möôøi hai phaân nhaân duyeân nhö Voâ minh... coù theå sinh ra chi Höõu. Vì moïi chuùng sinh khoâng coù theå nhaän bieát ñöôïc möôøi hai nhaân duyeân cho neân rôi vaøo Ñoaïn kieán. Ñöùc Nhö Lai ñaõ noùi theo thöù töï laø Voâ minh dieät, thì nhöõng Chi khaùc cuõng ñeàu dieät. Vì moïi chuùng sinh khoâng theå thaáy bieát nhaân duyeân Voâ minh, cho neân rôi vaøo Thöôøng kieán. Vaû laïi, nhö tröôùc ñaây ñaõ noùi, theá naøo laø theá gian coù? Vì khoâng thaáy bieát möôøi hai nhaân duyeân, cho neân rôi vaøo voâ bieân? Chính vì nghóa naøy cho neân Ñöùc Nhö Lai môùi noùi: Theá naøo laø theá gian maát? Vì khoâng thaáy bieát caùc phaùp laø gì cho neân rôi vaøo coù bieân. Chính vì nghóa naøy, cho neân Ñöùc Nhö Lai noùi tieáp nhö trong kinh Nhö Lai Ca Chieân Dieân. Vaû laïi, ñaõ noùi ñeán thaân kieán-Taäp ñeá-Ñaïo ñeá, maø chöa noùi ñeán thaân kieán-Khoå ñeá-Dieät ñeá, vì vaäy caàn phaûi noùi. Laïi nöõa, ñaõ noùi ñeán Nhieãm ñeá maø chöa noùi ñeán Tònh ñeá. Laïi nöõa, ñaõ noùi ñeán chaân lyù cuûa söï raøng buoäc, nhöng chöa noùi ñeán chaân lyù cuûa söï giaûi thoaùt. Nay caàn phaûi noùi ñeán, cho neân Nhö Lai noùi Voâ minh dieät thì Haønh cuõng dieät. Hoûi: Caùc nhaân duyeân naøy coù bao nhieâu thöù? Ñaùp: Noùi goïn coù boán loaïi. Ñoù laø: 1. Coù thôøi gian cuûa möôøi hai nhaân duyeân. 2. Saùt na. 3. Thöù töï. 4. Khoâng ñoaïn tuyeät. Thôøi gian laø ñeán luùc, goïi laø luùc nhaân duyeân. Nghóa naøy theá naøo? Thôøi Voâ minh laø thôøi quaù khöù. Sinh phieàn naõo laø thôøi cuûa Voâ minh. Noùi thôøi gian cuûa Haønh, laø noùi nghieäp thuoäc thôøi gian quaù khöù, ñoù goïi laø thôøi gian cuûa Haønh. Noùi thôøi gian Thöùc, laø taâm thaùc sinh, cuøng sinh vôùi quyeán thuoäc, ñoù goïi laø thôøi gian cuûa Thöùc. Thôøi gian Danh saéc laø khi tinh huyeát chöa hoøa hôïp thaønh, töùc Ca- la-la An-phuø-ñaø, Tyø-ni-kieân-chi... Trong thôøi gian nhö vaäy chöa sinh ra caùc caên, naêm tình, vaø luïc nhaäp chöa

ñaày ñuû. Theå cuûa söï phaùt sinh trong thôøi gian aáy thì goïi laø Danh saéc. Thôøi gian luïc nhaäp ñaõ sinh ra caùc caên ñaày ñuû nhö maét... caùc cô quan cuûa luïc nhaäp chöa coù khaû theå coù söùc löïc laøm choã nöông töïa cho taâm, taâm soá phaùp, ñoù goïi laø thôøi gian luïc nhaäp. Noùi thôøi gian Xuùc laø thôøi gian tuøy thuoäc vaøo caùc caên coù theå laøm

choã nöông töïa cho taâm-taâm soá phaùp kia, nhöng chöa coù theå thöïc hieän phaân bieät khoå-vui, cuõng chöa coù theå laøm moïi vieäc toát, xaáu, chöa coù haønh ñoäng hôn haún, ñoù goïi laø thôøi gian Xuùc. Noùi thôøi gian Thoï, laø thôøi gian bieát caûm nhaän khoå, vui, phaân bieät ñöôïc noãi khoå, nieàm vui, goàm caû nhöõng vieäc toát xaáu, vui möøng, aên uoáng, chöa coù söï yeâu thích aùi duïc, chöa ñuû söùc tieáp nhaän tieàn cuûa rieâng cho söï soáng, ñaây laø thôøi gian Thoï. Noùi thôøi gian AÙi, laø haønh ñoäng yeâu thích-ham muoán, coù tieàn cuûa cung phuïng cho ñôøi soáng, nhöng chöa theå phaân bieät coù khoâng, ñaây goïi laø thôøi gian aùi. Noùi thôøi gian Thuû laø bieát phaân bieät coù, khoâng, khôûi leân söï mong caàu nhö vaäy, ñoù goïi laø thôøi gian Thuû. Noùi thôøi gian Höõu, laø mong caàu caûnh giôùi naêm duïc ôû ñôøi naøy, vaø trong ñôøi vò lai, cho neân dong ruoåi tìm kieám möu caàu cho ñôøi soáng töông lai, baét ñaàu gaây ra moïi thöù nghieäp, ñoù goïi laø thôøi gian höõu. Noùi thôøi gian Sinh, laø kieáp soáng naøy ñaõ luøi vaøo dó vaõng, töùc laø seõ ñöôïc kyù thaùc vaøo nôi sinh cuûa ñôøi kieáp sau, ñoù goïi laø thôøi gian Sinh. Thôøi gian Laõo töû laø töø ñaây veà sau, caùc caên seõ bò phaù hoaïi daàn, goïi laø thôøi gian Laõo töû. Noùi Saùt na nghóa laø caùc chi nhö Danh saéc... goïi laø Saùt na (Khoaûnh khaéc), vì trong moät yù nieäm ñeàu coù ñuû taát caû möôøi hai chi. Nghóa naøy theá naøo? Nhö moät ngöôøi döïa vaøo taâm tham lam maø gieát haïi chuùng sinh. Choã döïa ñoù ñaõ coù söï meâ laàm ngu si... goïi laø Voâ minh. Choã döïa ñoù ñaõ coù taâm nieäm töông öng vôùi söï lo nghó, goïi laø Haønh. Choã döïa ñoù ñaõ coù yù thöùc töông öng vôùi phaùp, goïi laø Thöùc. Choã döïa ñoù ñaõ coù phaùp töôùng naûy sinh cuøng vôùi Thöùc. Boán Ñaïi vaø söï nöông döïa vaøo boán Ñaïi maø naûy sinh boán Traàn, caùc phaùp dieãn ra nhö vaäy goïi laø Saéc. Choã döïa ñoù ñaõ coù Nhaäp döïa vaøo, taïo ra nghieäp maø chaúng lìa ñöôïc Nhaäp, goïi laø Luïc nhaäp. Choã döïa ñaõ coù caùc phaùp ñoái xöùng töông öng vôùi nhau, goïi laø Xuùc. Choã döïa ñoù ñaõ coù söï töông öng vôùi nhöõng caûm giaùc, goïi laø Thoï. Choã döïa ñoù ñaõ coù söï töông öng vôùi taâm tham duïc, goïi laø AÙi. Choã döïa ñoù ñaõ coù taâm nieäm khoâng buoâng boû aùi, goïi laø Thuû. Choã döïa ñoù ñaõ coù nghieäp thaân-mieäng-yù, goïi laø Höõu. Choã döïa ñoù ñaõ coù caùc phaùp khôûi leân thay theá caùc phaùp ñoù, goïi laø Sinh. Choã döïa ñoù caùc phaùp ñaõ coù ñoåi khaùc, goïi laø Laõo. Choã döïa ñoù caùc phaùp ñaõ coù taûn dieät, goïi laø Töû. Coù thöù töï laø nghóa voâ thæ. Nghóa naøy theá naøo? Vì nhaân quaû kia khoâng ñoaïn tuyeät. Chính vì nghóa naøy cho neân khoâng bieát ñieåm khôûi ñaàu cuûa nhaân quaû ñoù.

Khoâng ñoaïn tuyeät vì moãi nhaân cuûa nhaân kia khoâng ñoaïn tuyeät. Nghóa naøy theá naøo? Laø nghóa töø xa ñeán. Hôn nöõa, khoâng phaûi chæ coù möôøi hai chi höõu coù khaû naêng naûy sinh nhaân duyeân, vì taát caû caùc phaùp höõu vi kia ñeàu goïi laø nhaân duyeân. Hoûi: Caùc phaùp nhö taâm saâu xa... coù thöù töï naøo? Ñaùp: Vì thaønh töïu taát caû coâng ñöùc thuø thaéng, vì khoâng ñaùnh maát taâm Boà-ñeà trong taát caû caùc phaùp, vì laøm caên baûn. Nghóa naøy theá naøo? ÔÛ trong coâng ñöùc tu haønh cuûa caùc Ñaïi Boà-taùt, noùi taâm saâu xa kia duøng laøm caên baûn, bôûi vì caùc Boà-taùt ñeàu thaønh töïu taâm saâu xa, vaø laáy laøm nhaân ñeå khoâng ñaùnh maát taâm Boà-ñeà. Nhö taâm saâu xa, caùc haønh cuõng nhö vaäy. Töï nhieân tu haønh chæ vì muoán ñem laïi lôïi ích cho taát caû chuùng sinh. Vì vaäy Ñöùc Nhö Lai vì muoán chæ roõ nghóa theo thöù töï nhö thaät tu haønh, cho neân sau khi noùi veà taâm saâu xa, thì tieáp theo Ngaøi noùi veà hoaït ñoäng cuûa taâm. Laïi bôûi vì Boà-taùt thaønh töïu thaâm taâm vaø haønh taâm, roài sau ñoù tu haønh ñem laïi lôïi ích cho moïi ngöôøi. Vì muoán chæ roõ nghóa thuø thaéng nhö vaäy cho neân Ñöùc Nhö Lai noùi ñeán thaønh töïu taâm Xaû sau khi noùi veà vieäc tu haønh. Laïi bôûi vì Boà-taùt tu haønh nhö thaät veà giöõ giôùi-boá thí ... vaø nguyeän ñem phaùp toát ñeïp ñoù hoài höôùng. Döïa vaøo nghóa nhö vaäy chæ roõ söï tu haønh trôï ñaïo Boà-taùt. Vì vaäy, tieáp theo noùi veà thaønh töïu hoài höôùng. Vaû laïi, töø giöõ giôùi cho ñeán hoài höôùng ñeàu khoâng phaûi laø thieän caên nhaát ñònh, tieáp theo laø muoán chæ roõ phaùp Tam-muoäi thuø thaéng, muoán laøm cho chuùng sinh an truù trong nhöõng caên thieän nhö Töø Bi... Chính vì nghóa naøy cho neân Ñöùc Nhö Lai noùi veà thaønh töïu taâm Ñaïi Töø Bi... sau khi noùi phaùp hoài höôùng. Ñöùc Nhö Lai ñaõ an trí phaùp yeân vui maàu nhieäm nhaát ñònh ñoái vôùi Boà-ñeà, vì muoán xa lìa taâm nieäm tham ñaém kia, cho neân sau khi noùi veà taâm Töø Bi thì tieáp theo môùi noùi ñeán phaùp phöông tieän. Vì coù phöông tieän cho neân coù trí tueä saùng suoát thaáy roõ caùc phaùp. Chính vì nghóa naøy cho neân Boà-taùt khoâng rôi vaøo phaàn vò Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät, maø ñi vaøo phaàn vò Boà-taùt. Vì vaäy, Ñöùc Nhö Lai noùi ñeán thaønh töïu Baùt nhaõ Ba-la-maät sau khi noùi veà phaùp phöông tieän. Hôn nöõa, noùi goïn töø thaønh töïu taâm saâu xa cho ñeán phöông tieän, laø chæ roõ söï thaønh töïu coâng ñöùc hoã trôï cho ñaïo. Cuoái cuøng thaønh töïu Baùt nhaõ Ba-la-maät laø chæ roõ thaønh töïu trí tueä trôï ñaïo. Laïi nöõa, töø thaønh töïu taâm saâu xa cho ñeán phöông tieän laø chæ roõ thaønh töïu coâng ñöùc Boà-ñeà ñaïo. Thaønh töïu cuoái cuøng laø Baùt nhaõ Ba-la- maät, töùc laø chæ roõ thaønh töïu ñaïo trí tueä Boà-ñeà.

Vaû laïi, töø thaønh töïu taâm saâu xa cho ñeán hoài höôùng laø chæ roõ thaønh töïu thaân Giôùi. Hai phaùp Töø-Bi laø chæ roõ thaønh töïu thaân Ñònh, phöông tieän Baùt nhaõ laø chæ roõ thaønh töïu thaân tueä. Laïi nöõa, thaønh töïu taâm saâu xa töùc laø chæ roõ thaønh töïu taâm ngay thaúng. Baûy caâu coøn laïi laø chæ roõ thaønh töïu söï tu haønh. Hôn nöõa, thaønh töïu taâm saâu xa vaø thaønh töïu taâm haønh laø chæ roõ nhaø giôùi. Thaønh töïu taâm Xaû vaø thaønh töïu hoài höôùng laø chæ roõ nhaø boá thí. Thaønh töïu taâm Ñaïi Töø vaø thaønh töïu taâm Ñaïi Bi laø chæ roõ nhaø dieät. Thaønh töïu phöông tieän vaø thaønh töïu Baùt nhaõ laø chæ roõ nhaø trí. Nhö

vaäy, taát caû caùc phaùp coù trôû ngaïi hay khoâng trôû ngaïi, thì trong taát caû caùc Tu-la-la khaùc ñaõ noùi roäng, cho neân bieát. Tu-la-la naøy laø döïa vaøo nghóa giôùi hoïc cuûa caùc Ñaïi Boà-taùt maø noùi. Nhö vaäy, vôùi taùm vaïn boán ngaøn Voâ löôïng voâ bieân caùc phaùp moân... cuûa caùc Ñaïi Boà-taùt, ñeàu thuaän theo töông töï bieát roõ.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.